

Tom forside

Flere partimedlemmer har i den senere tida besøkt Folkerepublikken Kina. På grunnlag av deres rapporter har vi satt sammen *en presentasjon av KKP's nåværende linje slik tillitsmenn i KKP sjøl framstiller den*. Det ligger tolkningsproblemer i materialet og det er også uklart i noen tilfeller om det refererte synet til enhver tid er representativt for KKP. Vi trur likevel materialet skulle inneholde mye faktisk informasjon om den politiske utviklinga i Kina. Ellers viser vi til Beijing Review og annet materiale som kineserne sjøl gir ut.

(Hvordan ser KKP i dag på kulturrevolusjonen?)

— Det finnes flere meninger i partiet. Flertallet er negative til kulturrevolusjonen. Det som diskuteres nå er ikke om kulturrevolusjonen var riktig eller feil, men om det i det hele tatt fantes noe positivt i kulturrevolusjonen. Den var en katastrofe for den kinesiske nasjonen, for økonomien, for KKP's organisasjon (den demokratiske sentralismen blei satt til side). Millioner, timillioner og hundremillioner blei forfulgt. Firerbanden og Lin Biao utøvde et føydalt, fascistisk diktatur. Mao, Zhou og Deng har ført kamp mot firerbanden og Lin. Dersom en skal snakke om noe positivt ved kulturrevolusjonen, må det

være at den høyna folks nivå og evne til å avsløre slike folk som firerbanden. Men vi har betalt en veldig høy pris for dette. Den såkalte kulturrevolusjonsgruppa (1966) hadde jo flere folk fra firerbanden (Jiang Qing, Zhang Chunqiao og Yao Wenyuan). Det var også en til som vi ikke nevner, men som også var dårlig: Kang Sheng. Kulturrevolusjonen startet for å bekjempe revisjonismen, men til slutt visste ingen hva revisjonismen var. Ingen visste forskjell på sosialisme og kapitalisme. (Kort etter oppgjøret med firerbanden snakka Hua om at det ville komme nye kulturrevolusjoner, er det endra?)

— Dersom det skulle være noen kulturrevolusjon i framtida, måtte det være en *kultur*-revolusjon, og den måtte ikke være voldelig.

(Kina har foretatt store omlegginger av sin økonomi og av forholdet mellom plan og marked. Hvor langt vil dere gå?)

— De viktigste dokumentene i dette spørsmålet er kommunikeet fra SKS 3. plenum, Huas beretning på den 2. sesjonen i folkekongressen og Li Xianians tale i høst. Kina er et fattig land med en av de laveste nasjonalinntektene pr. innb. i verden. Samtidig veit vi at sosialismen må vise seg

kapitalismen overlegen. I femtiåra hadde Kina raskere utvikling enn de kapitalistiske landa. Mao sa etter frigjøringa at vi skulle legge størst vekt på økonomisk oppbygging etter den sosialistiske omforminga. Den 8. partikongressen (1956) la opp ei slik linje. Men så kom ulike politiske kampanjer og ødela dette. Etter -49 har Kina hatt to store tilbakeslag, nemlig perioden 1958—61 (Det store spranget) og kulturrevolusjonen. Kulturrevolusjonen er et tilbakeslag som bare kan sammenliknes med sammenbruddet i 1927 på grunn av høyrelinja og i 1934 på grunn av Wang Mings ultra-«venstre»-linje. Den gangen mista vi 100 prosent i de hvite områdene og 90 prosent i de røde. Det store spranget var i utgangspunktet et eksperiment for å utvikle økonomien raskere, men hadde vi fortsatt som i femtiåra ville Kina stått langt bedre i dag. Vi kan bare gi bedre bidrag til verdensrevolusjonen om Kina blir rikere. Nå er problemet hvordan vi skal gjennomføre de fire moderniseringene. I fjor blei vi overoptimistiske. Vi la fram for høye målsetninger. Vi skulle gjøre alt med en gang, og sa at vi kanskje til og med skulle gjennomføre de fire moderniseringene før år 2000. Mange kamerater reiste til utlandet og sa når de kom tilbake: «Alt er bra der». Dette er en reaksjon på at firerbanden isolerte Kina og skrøyt overdrevent av Kina. Vi oppdaget problemet i tide. Huas tale om regjeringas oppgaver var egentlig sjølkritisk. Deng snakker om en «modernisering av kinesisk type», som tar utgangspunkt i: 1) stor

befolkning, 2) svakt grunnlag. Vi må prioritere levestandard, produksjon og kapitalakkumulasjon. Vi kan ikke ha for lang front. Vi har 350 000 bedrifter. Vi skal ikke i hovedsak bygge nye, men modernisere dem vi har. Hvis vi får for anvasert teknologi kan vi ikke bruke den effektivt. Vi må være forsiktige. Derfor har vi foretatt ei justering av planene. Vi skal legge størst vekt på jordbruk og lettindustri og innafor tungindustrien skal vi legge vekt på transport og energi.

(I Vesten blir det sovjetiske systemet under Stalin og det kinesiske systemet kritisert for at det bygger nye fabrikker i stedet for å modernisere de gamle, slik at utstyret i de gamle fabrikkene slites ned. Er en slik kritikk på sin plass?)

— Ja.

Vi revurderer nå administrasjonssystemet. Vi kan ikke skyve markedsløven til side. Vi kan ikke kopiere Sovjet og heller ikke Jugoslavia. Jugoslavene lar den enkelte bedriften lage sin egen plan. Summen av disse planene utgjør deres nasjonalplan. Det ville ikke fungere i Kina. Vi må ha planøkonomi, men vi må også la de lokale bedriftene spille sin rolle. Dette er under diskusjon. Vi har tre faktorer: 1) nasjonal plan, 2) lokale myndigheter, 3) de enkelte bedriftene. Vi eksperimenterer nå punktvis med nye systemer, men skal ikke ha noen landsomfattende kampanje. Det er umulig at Kinas økonomi kan slå inn på Vestens vei. Det grunnleggende for oss er at regjeringa må ha

kontrollen. Markedet må være sekundært. Nå oppmuntrer vi de lokale markedene. De har vært undertrykt, fordi det blei sagt at det var kapitalisme. Vi setter maksimalpriser og tillater ikke spekulative forretninger. Det er mest mat som omsettes på disse markedene.

(Kan produksjonsmidlene omsettes som varer, f.eks. mellom produksjonslag eller mellom folkekommuner?)

— Nei. Produksjonslaga kan ikke selge f.eks. traktorer til hverandre. Når det gjelder traktorer er det på tale å starte fellesselskaper med USA.

Vi har til nå tatt opp lån på 30 milliarder dollar i utlandet. (Norges samla utenlandsgjeld er på 20 milliarder dollar, vår anm.) Dette er en liten del av våre investeringer. Vi vil ikke bli avhengige. Vi har diskutert hvordan vi skal drive samarbeid med utlandet:

Kompensasjonshandel er en metode. (Dvs. at utlandet leverer maskiner, utstyr osv. til en fabrikk og får betalt i fabrikkens produkter, vår merknad.) Den er ikke så fordelaktig. Vi har f.eks. kjøpt 13 fabrikker av en bestemt type, når vi får den trettende er patenten avlegs og vi vil alltid henge etter.

Det beste er *fellesselskaper*. Da eier utlendingene en del og vi en del. Da må kapitalistene interessere seg for å holde fabrikkene ajour med teknologi og know how. Vi kan lære oss de avanserte teknikkene. Det vanlige i andre land er at vertslandet eier 51

prosent. Vi sier at utlendingene kan eie opp til 100 prosent. (Dette er blant annet diskutert med norske firmaer.) Vi er ikke bekymret for at dette skal føre til avhengighet. Vi er kanskje i kontakt med et 20-tall selskaper for å bygge slike fabrikker og vi har altså 350 000 bedrifter i Kina. Den utenlandske andelen blir liten. Dessuten er det vi som lager lovverket og reglene. Vi har f.eks. sagt at styreformannen skal være kineser. Vi vil ikke tillate at de utenlandsk eide bedriftene behandler arbeiderne som de vil. Vi har suvereniteten og vi kan bruke den. Dette er en støtteform, og det er ennå et åpent spørsmål hvor langt vi vil gå med dette. Det er ikke avgjort hvilken innflytelse de utenlandske selskapene skal ha over markedsføringa av produktene sine i Kina. Det grunnleggende er at vi skal ha sosialisme, men det finnes ikke noen standardsosialisme. Vi må se hva som er populært blant folket.

(Peng Dehuai var forsvarsminister fram til 1959. Han blei avsatt etter Lushan-møtet i 1959 og erstatta med Lin Biao. I beretninga på den niende partikongressen er kampen mot Peng Teh-huai kalt den «åttende linjekampen» og hans linje blir framstilt som den kapitalistiske veien. Nå er han rehabilitert. Mener dere at han hadde rett i 1959, og hva hadde han i så fall rett i?)

— På den 2. sesjonen til den åttende sentralkomiteen i 1958 pekte kamerat Peng på at vi hadde et for optimistisk syn på landsbygda. Reformene var

gått for langt, det var for høye tall for produksjonen. Bøndenes initiativ blei ødelagt. Han kritiserte det store spranget for å være en overilt framrykking, som en general uten hær. Vi tok ikke hensyn til Maos advarsler eller til den politikken han trakk opp i De ti viktigste forholda. Lushan-konferansen i 1959 hadde til hensikt å rette på slike venstreavvik.

Peng sendte en skriftlig kritikk til formannen etter en inspeksjonsreise Peng hadde gjort. Han ordla seg kanskje for krasst, men innholdet var riktig. Han sa at folkekommunene var gjennomført for tidlig, at det store spranget var småborgerlig utålmodighet og at dersom vi fortsatte på det viset kunne Ungarn-episoder skje i Kina. Han kritiserte Mao for å gjøre noe av den samme feilen som Stalin gjorde på slutten. Fakta viser at Peng hadde rett. Hans meninger var svært representative. Om den demokratiske sentralismen hadde fungert ville kamerat Peng blitt hørt. Men innretninga på Lushan-møtet blei snudd. På grunn av Pengs brev blei det retta mot såkalte «høyre-avvik». Det blei att i gang en kampanje og mange flere blei forfulgt. Dette var kilden til den ondartede «venstre»-retninga i kulturrevolusjonen.

I 1962 var det en arbeidskonferanse der 7000 kadre deltok. Der gjorde Mao sjølkritikk. (Denne talen er helt eller delvis offentliggjort nylig, vår merknad.) Men han tok ikke opp problemet med Peng Dehuai. I 1965 fikk Peng en viktig jobb igjen som nestleder i et viktig område. Han blei da invitert til Mao før han dro, og

Mao sa: «Når det gjelder striden mellom oss vil historia vise hvem som hadde rett. Kanskje du hadde rett.» Under kulturrevolusjonen blei Peng forfulgt veldig hardt fram til sin død. (Et teaterstykke som var en støtte til Peng — Hai Jui avsatt fra sitt embede — var en av de første angrepsmåla for kulturrevolusjonen. Yao Wenyuan skreiv en kritikk av stykket, og det har vært allment antatt at kritikken hadde Maos støtte, vår anm.) Etter 20 år har sentralkomiteen rehabilitert kamerat Peng. Kamerat Li Xiennien sa i sin tale at «Denne kampen mot høyre var upassende». Dette blei hilst velkommen av forsamlinga.

(Hvordan vurderer dere Maos ansvar for de feila som blei gjort?)

— Vi vurderer Maos innsats høyt. Vi vil minnes han for alltid. Han var en stor leder og lærer. Dette har vist seg i praksis. Det er ingen uenighet om dette. Når det gjelder feila i kulturrevolusjonen er det ulike meninger om dette. Vi vil ikke kritisere han direkte, men oppsummere erfaringer. Revolusjonære ledere er mennesker, ikke guder. Det er ikke riktig å snakke om «av-maoisering», vi vil ikke gjøre som Krustsjov, men vi vil rette på feil. Det finnes derimot en *fraksjon* i partiet som mener at uansett hva Mao har sagt, er det rett. Vi er ikke enige med dem. De er få, de er meget isolert. Dette er en motsigelse i folket. Kampanjen «Praksis er kriteriet på sannhet» er retta mot disse folkene og det de står for.

(Dere har foretatt endringer i klasseanalysen deres, hva går disse endringene ut på?)

— Teoretisk må vi slå fast at det er klasser og klassekamp under sosialismen. Men forholda vil endre seg. Lenin døde for tidlig til å utvikle sine teorier på dette området. I sine siste år brukte han mye tid på å forklare småprodusentenes rolle. Det tar tid å omforme småprodusentene.

Vi førte en annen politikk enn i Sovjet etter 1917. Det nasjonale borgerskapet hos oss blei sett på som venner og etter 1949 regna som en del av folket. Vi har løst dette problemet relativt godt. De fleste nasjonale kapitalister har akseptert sosialismen og hadde det alt i 1956. Vi kjøpte over en del industriherrer og måtte gi dem renter. De fleste av dem er arbeidere i dag og de fleste støtter partiets ledelse. Det vil si: kapitalistene som klasse er utrydda. De fleste godseierne har endra seg vesentlig. De eier ikke noe i dag, derfor kan de ikke regnes som noen egen klasse. Det finnes rester av disse klassene som ikke ønsker sosialismen. Det finnes gamle og nye reaksjonære, kriminelle, rester av støttespillerne til firerbanden osv.

Lenin har en definisjon av klasser: Utbytterklassene eier produksjonsmidler og utbytter andre, etter en slik definisjon finnes det ikke utbytterklasser. Men klassekampen finnes. Det er to grunner til å legge fram dette problemet:

1) Lin Biao og firerbanden brukte parolen: «ta klassekampen som nøkkelledet» for å skape kunstig klasse-

kamp.

2) Vi må finne svar på dette problemet. Vi har ført klassekamp mot våre venner.

(Hva er hovedmotsigelsen i Kina i dag?)

— De siste åra har vist at det ikke er riktig å si at den går mellom proletariatet og borgerskapet. Hovedmotsigelsen i dag dreier seg om å utvikle produktivkreftene, altså å gjennomføre de fire moderniseringene.

Når det gjelder de intellektuelle så er de ifølge teorien et sjikt som knytter seg til en av de to hovedklassene. Etter frigjøringa var flertallet av de intellektuelle utdanna under det gamle systemet. I dag er de fleste intellektuelle utdanna av partiet. De intellektuelle tilhører i dag arbeiderklassen, slik er virkeligheten. Firerbanden kalte de intellektuelle for den «stinkende niende kategori», men uten de intellektuelle kunne vi ikke seire i frigjøringskrigen eller i revolusjonen. Arbeiderklassen har nå utdanna sine egne intellektuelle og flertallet av de intellektuelle tilhører arbeiderklassen. Dette er en faktisk rehabilitering av de intellektuelle. Vi er alle glade for dette.

(Men ser dere ingen fare for at de intellektuelle utvikler seg til et privilegert sjikt over og i motsetning til arbeiderklassen?)

— Fordi det ikke finnes noe borgerskap i Kina må de intellektuelle vende seg til arbeiderklassen.

(Ser dere ingen fare for at det utvikler seg byråkratkapitalister som ikke formelt eier produksjonsmidlene, men som kontrollerer dem til sin egen fordel?)

— Partiets krav er at alle medlemmer skal tjene folket. De fleste vil følge dette. Hvis ikke endrer partiet og staten farge. Vi kan ikke garantere mot misbruk fra enkelte. Men vi har vedtektene og lovverket til å gripe inn mot slikt.

(Hensikten med kulturrevolusjonen var å bekjempe revisjonismen. Nå sier dere at dette var en feil metode. Hvordan skal en da hindre en kontrarevolusjon?)

— Vi bygger på at flertallet av kadrene er gode. Dersom noen misbruker makt eller skaffer seg privilegier, slår vi ned på det. Det er en kampanje mot privilegier i Kina i dag.

(Under kulturrevolusjonen fantes det en teori om årsaken til kontrarevolusjonen i Sovjet. Etter det dere sier nå, har dere i virkeligheten ikke lenger noen teori om hvorfor kontrarevolusjonen seira eller noen analyse av den idre kapitalismen i Sovjet.)

— Det er mye diskusjon om dette med kontrarevolusjon i Kina nå. Vi har forsømt dette forskningsarbeidet når det gjelder Sovjet. Kinesisk presse har i de seinere åra ikke kritisert det innenrikspolitiske systemet i Sovjet, bare utenrikspolitikken som er aggressiv. I formen har ikke det samfunnsmessige systemet i Sovjet forandret seg så mye fra Stalins tid. De fle-

ste produksjonsmidlene er på statens hender osv. Men politikken har endret seg.

(Hvordan vil dere da definere revisjonisme?)

— Li Xiannian definerer i sin tale revisjonismen slik: undertrykking innenlands og hegemoni utenlands. Det er vår definisjon.

(Hvilken holdning har dere til de euro-revisjonistiske partiene?)

— Kamerat Hua fikk dette spørsmålet på Europa-reisa si. Han svarte ikke direkte. Ideologisk er eurokommunistene revisjonister, fordi de har avsvurga proletariatets diktatur. Vi vil gjenopprette kontakt med dem ut fra en global synsvinkel. De hevder at de er sjølstendige overfor Sovjet. Vi tar dem på ordet. Til en viss grad kan vi opprette forbindelse med f.eks. Bellinguers parti i Italia. (Det italienske revisjonistpartiet IKP, vår merknad.) Vi vil utnytte motsigelsene mellom dem og Sovjet. Vi ønsker en breiest mulig enhetsfront mot Sovjet. Denne fronten er ikke «breiest mulig» dersom den ikke inkluderer disse partiene. Vi får se hvor langt de vil gå i sin motstand mot Sovjet.

(Dere har i sin tid annonsert at bind 6 og flere bind av Maos verker skal utgis. Vil de komme snart?)

— Nei, vi går ut fra at de ikke vil det. Når det gjelder Maos seineste skrifter kan det f.eks. være vanskelig å vite om de ikke er forfalsket av firerbanden.

Tom side